Täydennys ympäristöministeriölle koskien koskien luonnonsuojelulain 39 §:n mukaista asiaa Sakatin vaihemaakuntakaavassa

LLHall 11.11.2026
395/10.02.00/2025

Valmistelija Pesonen Ari Lapin liitto

Ympäristöministeriö on esittänyt täydennyspyynnön hakemukseen koskien luonnonsuojelulain 39 §:n mukaista valtioneuvoston päätöstä Sakatin kaivoshankkeen vaihemaakuntakaavan hyväksymiseksi.

Lapin liitto on 19.5.2026 toimittanut ympäristöministeriöön hakemuksen valtioneuvoston päätökseksi luonnonsuojelulain (9/2023) 39 §:n 2 momentin mukaisesta päätöksestä, jonka mukaisesti Sakatin kaivoshanketta koskeva maakuntakaava voitaisiin hyväksyä ja siinä tarkoitettu kaivoshanke toteuttaa Natura 2000 -verkostoon kuuluvan Viiankiaavan suojelualueen (FI1301706) alla ja läheisyydessä erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavasta syystä.

Ympäristöministeriö on 29.5.2026 pyytänyt Lupa- ja valvontavirastolta ja Metsähallitukselta lausunnot hakemuksen liitteenä toimitetusta ja sittemmin täydennetystä ehdotuksesta Natura-arvoille aiheutuvien haittojen korvaamisesta.

Ympäristöministeriö pyysi 1.6.2026 Euroopan komissiolta kantaa siihen, onko suunnitelmassa kyse hakijan esittämällä tavalla erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavasta syystä. Lausunto on luonnonsuojelulain 39 §:n 3 momentin nojalla pyydettävä, koska suunnitelmassa tarkoitettu hanke voisi heikentää merkittävästi ensisijaisesti suojeltavia luontotyyppejä aapasuot ja puustoiset suot sekä ensisijaisesti suojeltavaa lajia lapinleinikki.

Ympäristöministeriö pyytää Lapin liittoa täydentämään hakemustaan seuraavasti:

1) **Sakatin monimetalliesiintymän suunniteltua hyödyntämistä on tarkennettava, jotta komissio voi arvioida hankkeen luonteen, laajuuden ja merkityksen erittäin tärkeän yleisen edun kannalta.**

Ympäristöministeriö toteaa, että hakemuksessa on todettu seuraavasti:

” Sakatin kaivoshankkeen kannalta merkittävää on, että kaikki kaivoksen päätuotteet (Ni, Cu, Co ja platinametallit) ovat CRMA:n mukaisesti EU:n kannalta sekä kriittisiä että strategisia raaka-aineita. Tuotantomääriltään Sakatti tulisi olemaan yksi suurimmista nikkelin, platinaryhmän ja koboltin primäärituottajia EU:n alueella ja merkittävä kuparin tuottaja.”

Lisäksi siinä on todettu seuraavaa: *”Euroopan komissio on 25.3.2025 hyväksynyt Sakatin kaivoshankkeen CRMA:n mukaiseksi strategiseksi hankkeeksi, joka auttaa parantamaan EU:n kapasiteettia strategisten raaka-aineiden osalta. Komission hyväksymät strategiset hankkeet edistävät merkittävästi Euroopan vihreää siirtymää, digitalisaatiota sekä puolustus- ja avaruusteollisuutta. Näiden hankkeiden on todettu tukevan strategisten raaka-aineiden turvattua tarjontaa EU:ssa, täyttävän ympäristöön, yhteiskuntaan ja hallintotapaan liittyvät kriteerit ja olevan teknisesti toteuttamiskelpoisia. Lisäksi on osoitettu, että valituista hankkeista on selkeitä rajat ylittäviä hyötyjä EU:lle.”*

Hakemuksesta ei käy ilmi komission täydennyspyynnössä mainitut seikat. Ympäristöministeriö toteaa, että Natura -vaikutustenarvioinnista ilmenee monimetalliesiintymän kokonaismineraalivarantona (noin 44 miljoonaa tonnia), malmin suunniteltu vuosittainen louhintamäärä (1,25–2,2 miljoonaa tonnia) ja rikasteiden arvioitu vuosittainen keskimääräinen tuotantomäärä (250 000 tonnia).

Komission täydennyspyynnössä esitetysti tätä tulee tarkentaa ilmoittamalla hyödynnettävien metallien keskimääräinen prosentuaalinen jakauma ja niiden vuosittaisen hyödyntämisen määrä sekä muut perusteet sille, miksi suunnitelman on katsottava olevan toteutettava erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavasta syystä. Ympäristöministeriö muistuttaa, että hakemuksessa esitetty tieto Sakatin kaivoshankkeen hyväksymisestä CRMAn mukaiseksi strategiseksi hankkeeksi tarkoittaa Euroopan unionin niin sanotun raaka-aineasetuksen ((EU) 2024/1252)1 10 artiklan 2 kohdan mukaan, että *”(D)irektiivin 92/43/ETY 6 artiklan 4 kohdassa ja 16 artiklan 1 kohdan c alakohdassa, direktiivin 2000/60/EY 4 artiklan 7 kohdassa ja direktiivin 2009/147/EY 9 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tai maa-, rannikko- ja makeanveden ekosysteemien ennallistamista koskevissa unionin säännöksissä tarkoitettujen ympäristövaikutusten tai velvoitteiden osalta unionissa toteutettavien strategisten hankkeiden katsotaan olevan yleisen edun mukaisia tai palvelevan kansanterveyttä ja yleistä turvallisuutta ja niiden voidaan katsoa olevan erittäin tärkeän yleisen edun mukaisia sillä edellytyksellä, että kaikki mainituissa unionin säädöksissä säädetyt edellytykset täyttyvät.”*

2) **Korvaavien toimenpiteiden suunnitelma on täydennettävä huomioiden Lupa- ja valvontaviraston ja Metsähallituksen lausunnoissa todetut puutteet ja komission täydennyspyynnössä kohdissa 2- 3 ja 5-6 esitetyt, korvaavia toimenpiteitä ja niiden toteuttamisaluetta koskevat täydennystarpeet.**

Ympäristöministeriö katsoo, että eri vaiheissa täydentynyt suunnitelma on yhtenäistettävä yhdeksi asiakirjaksi, josta ilmenevät sekä aiheutuvien heikennysten arviointi että kutakin luonnonarvoja koskeva korvaavien toimenpiteiden suunnitelma, vaikuttavuus ja seuranta.

Ympäristöministeriö huomauttaa, että koska jäsenvelvoitteen perusteella jokainen suojeltava luontotyyppi ja laji on saatettava hyvään tilaan kullakin Natura-alueella, kunkin luontotyypin ja lajin tilan heikentymisen määrä on arvioitava suhteessa hyvään tasoon. Mikäli jonkin luontotyypin tai lajin tilaa ei voida arvioida riittävällä tieteellisellä varmuudella, sen on varovaisuusperiaatteen vuoksi katsottava olevan erinomaisessa tilassa.

Ympäristöministeriö pyytää edellä kohdassa 1 mainitut tiedot mahdollisimman pian, mutta viimeistään kohdassa 2 tarkoitetun täydennetyn suunnitelman toimittamisen yhteydessä. Kohdassa 2 tarkoitettu täydennetty suunnitelma pyydetään toimittamaan viimeistään 31.1.2027.

Sakatti-kaivoshanke (louhinta ja jalostus) nimettiin strategiseksi hankkeeksi EU:n kriittisten raaka-aineiden lain (CRMA) mukaisesti maaliskuussa 2025. Sen strategisen hankkeen hakemuksessa oli liitteenä olevat tiedot esiintymästä ja suunnitellusta tuotannosta. Arviot heijastavat yhtiön viimeisimpiä hyväksyttyjä oletuksia ja voivat muuttua projektin suunnittelun ja luvan edetessä. Tiedot on valmiina annettavaksi, joten on tarkoituksenmukaista toimittaa ne ympäristöministeriölle täydennyspyynnön mukaisesti mahdollisimman pian.

Liitetiedostossa on vastaus komission kysymykseen suunnitellusta tuotannosta sekä Sakatin taloudellinen selvitys.

Ympäristöministeriön kohdassa 2 esittämiin täydennyksiin tulisi antaa vastaus esitetyssä määräajassa 31.1.2027 ja tähän kohtaan annettavien täydennysten valmistelu jatkuu siten, että ne olisivat maakuntahallituksen käsiteltävänä tammikuun maakuntahallituksen kokouksessa ennen määräajan päättymistä.

Esittelijä vs. maakuntajohtaja Takkula Hannu Lapin liitto

Päätösesitys

Maakuntahallitus päättää lähettää liitteenä olevat täydennykset ympäristöministeriölle liittyen täydennyspyynnön kohtaan 1.

Päätös

Tiedoksi